

<p>Meedia omandivorm ja kallutatatus</p> <p>Iga sündmus ei leia meedias kajastust, teised on jällegi nädalaid või isegi kuid tähelepanu keskmes. Tunni jooksul tutvuvad õpilased erinevate meediaväljaannete ning nende omandivormiga ning arutavad seejärel, milliseid sündmuseid ja miks need platvormid kajastama peaksid.</p>	<p>Õppeaine: eesti keel ja kirjandus</p>
<p>Kooliaste: gümnaasium</p>	<p>Kestus: 45 min</p>
<p>Tunni eesmärgid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Õpilased oskavad kirjeldada põhilisi meedia omandivorme ning tuua näiteid selle omandivormi alla kuuluvatest väljaannetest. 2) Õpilased simuleerivad meediaväljaande tööd ja otsustavad, millist sündmust kajastada tuleks. 3) Õpilased arendavad oma analüüsi- ja argumenteerimisoskuseid, tuues välja erinevate sündmuste kajastamise plussid ja miinused ning võrreldes oma mõtteid klassikaaslaste ideedega. 	
<p>Tunni ettevalmistus</p> <p>Õpetaja valmistab ette esitluse meedia omandivormide kohta, mis käsitleb ka põhilisi erisusi omandivormide vahel, ning toob kohalikust meediast omandivormile vastavaid näiteid. Õpetaja prindib välja kriteeriumite nimekirja (vt Kriteeriumite nimekiri), mille põhjal toimetajad otsustavad, kas sündmust meediaväljaandes kajastada või mitte. Õpetaja valmistab olenevalt klassi suurusest ette umbes kümme sündmusekirjeldust (vt Sündmusekirjeldused), mille põhjal oleks võimalik kirjutada uudislugu.</p>	
<p>Tunni kirjeldus</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Õpetaja annab ülevaate meedia omandivormidest ning nende peamistest eripäradest (nt rahastusallikad). Õpetaja toob omandivormide puhul näiteid kohalikest meediaväljaannetest, mis eri omandivormidele vastavad. 2) Õpetaja jagab õpilastele käsilehe ning arutab kriteeriumeid klassiga, paludes õpilastel põhimõtteid oma sõnadega tõlgendada. 3) Klass jagatakse 3–4-liikmelistesse rühmadesse. 4) Õpetaja selgitab igale grupile simulatsioonimängu põhimõtteid. <ul style="list-style-type: none"> - Igale rühmale antakse ühe sündmuse kirjeldus. - Rühmadel on umbes 10 minutit, et saadud sündmust nimekirjas välja toodud kriteeriumite põhjal analüüsida. Silmas tasub pidada nii sündmuse 	

kajastamise positiivseid kui ka negatiivseid külgi ning erinevaid meedia omandivorme.

- Pärast aruteluks määratud aja lõppemist valib õpetaja ühe meediaväljaande (nt ERR) ning õpilased simuleerivad väljaande ajakirjanikke. Rühmad selgitavad, miks nende sündmust tuleks väljaandes kindlasti kajastada.
- Õpetaja täidab toimetaja rolli ning valib õpilaste esitatud põhjenduste ning vastulausete vahel välja need sündmused, mida väljaanne siiski käsitlema ei peaks.
- Pärast esimese arutelu toimumist vahetab õpetaja meediaväljaannet, mille toimetust õpilased jälgendavad (nt Delfi). See kutsub õpilasi üles kasutama teisi argumente, et enda sündmuse kajastamist põhjendada. Rühmad, kes esimese arutelu ajal välja langesid, saavad nüüd samuti täita toimetaja rolli. *Mängu pikkus oleneb sellest, kui paljusid väljaandeid harjutuse raames kasutatakse.*
- Mäng lõppeb, kui alles on jäänud ainult üks grupp ja neile määratud sündmus.

5) Õpilased teevad läbi simulatsioonimängu.

6) Tunni lõpus arutatakse tegevuse tulemusi klassis ning reflekteeritakse õpitu üle.

Hindamine

Soovi korral võib simulatsioonimängu tulemusi hinnata, näiteks anda kõige veenvamaid põhjendusi esitanud grupile või õpilasele positiivse hinde. Õpilased saavad tagasisidet oma tööle diskussiooni kaudu, kuuldes nii õpetaja kui ka klassikaaslaste mõtteid.

Materjalid

Tunni ettevalmistusel tulevad muuhulgas abiks veebikursuse VeryVerified materjalid, eelkõige [2. peatükk „Meedia tüübid“](#).

Kriteeriumite nimekiri

Kriteeriumite nimekiri on leitav ka [VeryVerified veebiplatvormil](#).

Lugeja eelistus ja sisu jagatavus

Meediaväljaanded tahavad, et inimesed tarbiksid nende sisu. Kui sisu on veebis, soovivad meediaväljaanded, et inimesed klikkaksid lugudel ja jagaksid neid. Iga väljaanne peab silmas mingit kindlat sihtrühma; auditoorium ka teab juba, missugust sisu mingi väljaanne loob. Seetõttu püüab mõni väljaanne leida ja täita nišši. Näiteks võib moeajakiri pühendada ühe numbri Pariisi moenädalale, samas kui majandusajakiri ei pruugi sellest midagi kirjutada.

Ühiskondlik tähtsus

Ajakirjanikud, kes kajastavad olulisi kohalikke, riiklikke ja ülemaailmseid sündmusi, tunnevad sageli kohustust teavitada lugejaid kriisidest ja probleemidest, millega nad võivad silmitsi seista. See on üks tähtis põhjus, miks suuremad väljaanded kirjutavad loodusõnnetustest, poliitilistest kriisidest, võimu kuritarvitamisest, pandeemiatest, sõdadest ja muudest mõjukatest sündmustest või probleemidest.

Lähedus

Meediaväljaanded kajastavad enamasti nende riigis või piirkonnas toimuvat. Kohalik meedia kajastab enamasti linnas või maakonnas toimuvat.

Kultuuriline või ajalooline mõju

On inimrühmi ja rahvuseid, mis pakuvad auditooriumile kas ajaloolise või kultuurilise mõju tõttu rohkem huvi. Näiteks kajastatakse Baltimaade meedias seetõttu rohkem sündmusi, mis toimuvad Ameerika Ühendriikides, mitte näiteks Slovakkias, mis on meile kõigile lähemal.

Erakordsus

Ebatavalised sündmused, mis sisaldavad üllatuslikku elementi, saavad rohkem kajastamist kui tavalised sündmused. Mees hammustab koera on väärt kajastust, koer hammustab meest on liiga tavaline ega vääri kajastust. Seetõttu kajastatakse eriti halva või hea varjundiga teemasid.

Konflikt ja draama

Selle kategooria alla kuuluvad lood vaidlustest, lahkuminekutest, streikidest, kaklustest, mässudest ja sõdadest, aga ka põgenemistest, õnnetustest, läbiotsimistest, piiramistest, päästmistest, lahingutest ja kohtuasjadest.

Mõju/raskusaste

Maavärin, mis tapab 10 000 inimest, saab suurema kajastuse kui see, mis tapab kümme inimest.

Kuulsus ja võim

Kui tundud poliitik või kuulus näitleja teeb midagi, saab teema tõenäolisemalt kajastatud kui siis, kui seda teeb Sinu tundmatu naaber.

Konkurents

Kui üks väljaanne kajastab lugu, mis lugejaid köidab, järgivad teised sageli eeskuju. Mõnikord püüavad väljaanded teemale lisada ainulaadse nurga, jättes mulje, et nad pakuvad midagi enam kui nendega konkureerivad väljaanded. Kõik aga tahavad avaldada lugusid, mis saavad tähelepanu.

Eksklusiivsus

Vahel juhtub, et väljaande käes on väga tähelepanuväärne teema, mida jälgitaksegi suure huviga. Kui veel juhtub, et teema on käes vaid ühel väljaandel, on toimetusel suur huvi see avaldada ja rõhutada, et just nemad leidsid selle esimesena. Sellega näidatakse lugejatele, et väljaande sisu on ostmist ja tarbimist väärt.

Aktuaalsus

Uudistetoimetajad eelistavad kajastada hiljuti toimunud sündmusi, mitte neid, mis juhtusid nädalaid või kuid tagasi. 24-tunnine uudistetsükkel liigub kiiresti ja võib mõjutada seda, mida ajakirjanikud kajastavad ja kui kaua nad mingile loole aega kulutavad.

Audiovisuaal

Tele- ja raadiojaamade jaoks on erilise tähtsusega lood, mis sisaldavad erakordseid ja eksklusiivseid fotosid, videoid ja heli.

Meelelahutus

Mõni väljaanne keskendub peamiselt lugudele, mis puudutavad romantilisi suhteid, meelelahutusäri, sporti, inimhuvi ja loomi. Nad kasutavad lugudes humoorikat lähenemist, vaimukaid pealkirju ja nimekirju.

Uudisteorganisatsiooni kõneaine kujundamine

Sia alla kuuluvad lood, mis sobivad uudisteorganisatsiooni enda plaanide ja huvidega. Näiteks võid spordivõistlustel või kontserdil vaadata, kas seda on toetanud mõni Eesti väljaanne või kontsern-grupp. Seejärel vaata, kuivõrd ja kus on sündmust enne ja pärast kajastatud.

Sündmusekirjeldused

Allpool on välja toodud mõned võimalikud sündmused, mida tunnikava läbiviimisel kasutada.

- Eesti jalgpallimeeskonna 4:0 kaotus Brasiiliale
- "Eesti otsib superstaari" viimase hooaja finaalsaate tulemused
- USA president külastab Eestit, et arutada keskkonna- ja julgeolekuküsimusi
- Bulgaaria kodanikurahutused reaktsioonina hinnatõusule
- Aasta pärast jõuab eetrisse populaarse telesarja "Kättemaksukontor" viimane hooaeg
- Homme on Anton Hansen Tammsaare 110. sünniaastapäev
- Koalitsioonikõnelustel arutatakse tulumaksu tõstmist
- Teadlased usuvad, et maailma rahvaarv jõuab 2060. aastaks 10 miljardini
- Saksamaa kavatses kandideerida 2036. aasta olümpiamängude korraldajariigiks